

Lobanja X

Jože Tomšič

Zgodba o odkritju Lobanje X se je začela z ogledom jame Pečenevka (kat. št. 851) oziroma z ogledom ponornega, 40-metrskega slapa, za katerega sem slišal v letu 2002 kot slušatelj, pripravnik za naziv mlajši jamar. Konec marca 2009 je na območju Krašnjega vrha (Bela krajina) več dni močno deževalo, tako da je struga potoka Jamnik močno narasla, s čimer so se pojavili pogoji za ponorni slap, ki mu ni primera v Sloveniji. S Francijem Zupančičem sva se aprila odpravila tja predvsem zato, da bi videla slap, v nadaljevanju pa pobrala še koordinate jame Klemenca (kat. št. 3871; po pričevanju domačinov je jama grob šestim domobrancem), ki leži v neposredni bližini Suhorja v Beli krajini. Imela sva neizmerno srečo, da sva videla ponorni slap, pa tudi Klemenco sva »obdelala«.

Ker nama čas ni bil gospodar, sva se na poti domov odločila, da spotoma skočiva še v Kotarjevo prepadno (kat. št. 187), ki leži v bližini Dolenjih Lakovnic. Na tej akciji se nama je pridružil še Uroš Mervič. Prvenstveno smo hoteli pregledati vodostaj, ki je bil po mnenju Uroša vsaj 5 do 6 m višji od normalne ravni. Ocenili smo možnost raziskovanja pri tako visokem vodostaju in ugotovili, da v takšnih razmerah

Lobanja, izluščena iz objema sige.

FOTO JOŽE TOMŠIČ

Po velikosti je bila nekoliko manjša od sodobnih.

FOTO ANDREJ GAŠPERIČ

napredovanje ni možno. Ker sva bila s Francijem v tej jami prvič, sva Uroša prosila, da nama jo razkaže. Odpravili smo se v višje nepopravljene dele. Pri pregledu možnih nadaljevanj v zgornji dvorani (t. i. B-rov) sem zaznal prepih. Pri odmikanju podornega kamena sem na veliko presenečenje (kar malo sem odskočil) odkril človeško lobanjo, ki je bila že delno zasigana. Z odkritjem sem seznanil Uroša in Francija, ki pa mi sprva nista verjela. Le kdo bi verjel kaj takega?! Odkritje smo prijavili sektorju kriminalistične policije PU Novo mesto.

Aprila 2009 smo s kriminalisti izvedli skupno akcijo, da si ogledamo in dokumentiramo najdbo ter jo po možnosti dvignemo na površje. Po približno 30-tih minutah smo lobanjo nepoškodovano odstranili iz objema sige. Ob lobanji smo našli še večjo količino lončevine (med drugim tudi ostanke lončene posode), katere večji del je ostal v jami. Po fotografiranju smo najdbe skrbno pripravili za prevoz in jih odnesli na površje. Po dveh dneh so nas kriminalisti obvestili, da so lobanjo in lončevino dali v pregled arheologom Dolenjskega muzeja iz Novega mesta. Po njihovih prvih ocenah imamo opraviti z najdbo iz obdobja bakrene ali bronaste dobe (3000–2000 let p. n. š.). Vsekakor bo za potrditev teh prvih ocen potrebna natančnejša analiza pristojnih ustanov.

V juliju 2009 je Andrej Gašperič k najdišču odpeljal še arheologa Boruta Križa iz Dolenjskega muzeja Novo mesto, da si je natančno ogledal najdišče, ga dokumentiral ter fotografiral. Lobanja X je tako svoj dom dobila v Dolenjskem muzeju, kjer čaka, da jo bodo pregledali in ji poskusili bolj natančno določiti starost.